שואלת הגמרא: **וְאִידָךְ** – רבי יוסי ברבי יהודה, מה הוא לומד מהפסוק 'וְאִלְיָו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ'. משיבה הגמרא: **הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ** – פסוק זה נצרך **לְכִדְתַנְיָא** בברייתא, שהפסוק **'וְאִלְיָו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ'** בא להשמיע כמה חמורה הלנת השכר, **וכִי מִפְּנֵי מָה עָלָה** שכיר **זֶה** בעת עבודתו **בַּבֹּקֶשׁ** – בעליה מסוכנת שאפשר ליפול ממנה, **וְנִתְלָה בָּאִילָן** גבוה לקטוף ממנו פירות, **וּבעבודות אלו כאילו מָסַר אֶת עַצְמוֹ לְמִיתָה**, **וכי לֹא** פשוט שעשה כן רק **עַל** מנת **לקבל את שְׂכָרוֹ**, ויש ללמוד מזה עד כמה הוא נצרך לשכר זה, **וכמה חמור** עונש המלינו. ממשיכה הברייתא: **דָּבָר אַחֵר** – דרשה אחרת, **'וְאִלְיָו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ'**, **ללמד שכָּל הַכּוֹבֵשׁ שְׂכַר שָׂכִיר, כְּאִילּוּ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ.**

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בביאור הפסוק שדרשה הברייתא, 'כאילו נוטל נפשו'. **אומרת הגמרא:** נחלקו **רַב הוּנָא וְרַב חִסְדָּא** בביאור משמעות הפסוק שהכובש שכר שכיר 'כאילו נוטל נפשו', **חַד אָמַר**, כאילו נוטל את **נַפְשׁוֹ** שֶׁל הַנִּגְזָל – של עצמו, שנענש על כבישת השכר וגורם מיתה לעצמו. **וְחַד אָמַר**, עונשו חמור כאילו נטל את **נַפְשׁוֹ** שֶׁל הנִּגְזָל – השכיר.

מבארת הגמרא את טעמיהם: **מַאן דְּאָמַר** כאילו נטל **נַפְשׁוֹ** שֶׁל הַנִּגְזָל, למד זאת מִדִּכְתִיב (משלי כב כב–כג) **'אַל תִּגְזֹל דָּל כִּי דַל הוּא וְאַל תְּדַכֵּא עָנִי בַּשָּׁעַר, וּכְתִיב 'כִּי ה' יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם** [–ויעניש את הגוזלים אותם] **נָפֶשׁ'**, כלומר, אל תסבור שאתה יכול לגזול דל, שמחמת דלותו אין מי שיעזרנו, כי ה' הוא שיעזרנו ויעניש את הגוזלו, ובפשטות ביאור לשון הפסוק 'וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ' הוא שה' מעניש את הגזלן על חטאו על ידי שנוטל את נפשו ממנו, וכן כאן כוונת הברייתא שהכובש שכר שכיר גורם מיתה לעצמו.

ממשיכה הגמרא: **וּמַאן דְּאָמַר** כאילו נוטל את **נַפְשׁוֹ** שֶׁל נִּגְזָל, לומד זאת מִדִּכְתִיב (שם א יט) **'כֵּן אָרְחוֹת כָּל בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח'**, כלומר,

כך דרכו של הגזלן, שהוא גם הורג את הנגזל, ולשון 'בעליו' הרי מתפרשת

על בעל הממון, שהוא הנגזל, וכמו כן יש לפרש את הפסוק לגבי שכר שכיר, שהכובש שכרו כאילו נוטל את נפשו.

הגמרא מברר כיצד כל אחד יבאר את הפסוק שהביא חבירו. שואלת הגמרא: **וְאִידָךְ** – **נַמִי** – הרי גם לדעת הסובר שכוונת הפסוק לנפשו של גזלן, **הָכְתִיב 'אֶת נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח'**, ומשמע שמדובר על הנגזל. משיבה הגמרא: לדבריו כוונת הפסוק שהגזלן לוקח את נפש **בְּעָלָיו** של הממון **דְּהַשְׁתָּא** – של עכשיו, לאחר הגזילה, והיינו נפש הגזלן.

ממשיכה הגמרא ושואלת: **וְאִידָךְ נַמִי** – לדעת הסובר שהפסוק עוסק בנפשו של הנגזל, **הָכְתִיב 'וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ'**, ומשמע שהכוונה לגזלן שנענש ונפשו ניטלת ממנו. משיבה הגמרא: אף לדעתו התיבות 'וקבע את קובעיהם' פירושם שה' יעניש את הגזלן, אך תיבת 'נפש' אינה מבארת את מהות עונשו, שנוטלים את נפשו, אלא **'מַה טַּעַם' קָאָמַר**, כלומר, **מַה הַטַּעַם** שעונשו כה חמור עד כדי **שקָּבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם** – ה' נוטל את נפש הגזלנים, **מִשּׁוּם דְּנָטְלוּ נָפֶשׁ** – את נפש הנגזל:

שנינו במשנה: **אֵימָתַי** עובר בעל הבית על איסור 'בל תלין', **בְּזְמַן שֶׁתָּבְעוֹ** השכיר ולא שילם לו, אך **אם לֹא תָּבְעוֹ אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו:**

הגמרא מביאה ברייתא בביאור מקור הדין: **תָּנוּ רַבָּנָן**, נאמר בתורה (ויקרא יט יג) **'לֹא תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר'**, **יָכוֹל** – מתוך לשון זו הייתי יכול לומר שאיסור זה נאמר **אֲפִילּוּ** אם **לֹא תָּבְעוֹ, תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִתָּךְ'** לא תלין פעולת שכיר **אִתָּךְ**', כלומר, אל תלין 'לְדַעְתָּךְ' – כשרק אתה רוצה בעיכוב זה, אבל אם השכיר לא תבע את שכרו יתכן שגם הוא התרצה בעיכוב זה, ואין בעל הבית עובר.

דרשה נוספת מלשון 'אתך': **יָכוֹל** יעבור בעל הבית ב'בל תלין' **אֲפִילּוּ** כשאין לו במה לשלם, **תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִתָּךְ'**, והיינו **שֶׁיֵּשׁ אִתָּךְ** ממון.

דרשה נוספת: **יָכוֹל** יעבור בעל הבית **אֲפִילּוּ** אם **חִמְּחוּ** – העביר את חובת התשלום לידי אחר, כגון **אֵצֶל חֲנָנִי וְאֵצֶל שׁוּלְחָנִי**, והם לא שילמו לו בזמן, **תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִתָּךְ'**, כשחיוב התשלום מוטל עליך, **וְלֹא כְּשֶׁחִמְּחוּ אֵצֶל חֲנָנִי וְאֵצֶל שׁוּלְחָנִי**, שאז אין השכר 'אתו' אלא עם החנוני, ולכן אף תבעם השכיר ולא שילמו לו, אין בעל הבית עובר:

שנינו במשנה: **חִמְּחוּ אֵצֶל חֲנָנִי וְאֵצֶל שׁוּלְחָנִי**, אף אם לא שילמו לשכיר, בעל הבית **אֵינוֹ עוֹבֵר:**

הגמרא מברר את גדר הפטור של ההמחאה. מסתפקת הגמרא: **אִיבַּעְיָא לְהוּ**, בעל הבית שהמחה את השכיר אצל חנוני, **והחנוני** אינו משלם לו, **האם חוֹזֵר** – יכול השכיר לחזור ולתבוע את בעל הבית, **אוֹ** שמאחר וכבר המחהו **שוב אֵינוֹ חוֹזֵר** עליו, אף אם החנוני אינו משלם לו.

מביאה הגמרא מחלוקת בזה: **רַב שֵׁשֶׁת אָמַר אֵינוֹ חוֹזֵר** על בעל הבית, **וְרַבָּה אָמַר, חוֹזֵר.**

רבה מוכיח את דבריו ממשנתינו: **אָמַר רַבָּה, מָנָא אֲמִינָא לָהּ** – מהיכן למדתי דין זה, **מִדְּקָתָנֵי** במשנתינו שאם המחהו אצל חנוני **'אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו'**, ויש לדייק שרק **מֵעַכְשָׁו** – לעבור ב'בל תלין' **הוּא דְּלֹא עָבַר, הָא מֵיהָדַּר** – לענין חזרה, **הָדַר** – רשאי לחזור.

רב ששת מפרש את המשנה לשיטתו: **וְרַב שֵׁשֶׁת אָמַר, מַאי לשון 'אֵינוֹ עוֹבֵר' שבמשנתינו, לומר שאחרי ההמחאה בעל הבית אֵינוֹ פְּתוֹרַת לַעֲבוֹר** – אינו יכול לעבור כלל מכאן ולהבא, בשום אופן שיהיה, ואין השכיר יכול לחזור בו:

הגמרא דנה עתה האם איסור 'בל תלין' נוהג גם בלפי קבלן: **בָּעוּ מִינֵּיהּ מֵרַב שֵׁשֶׁת**, פועל העובד בקַבְּלָנוּת, **האם** המאחר את שכרו **עוֹבֵר עָלָיו מִשּׁוּם 'בַּל תָּלִין'**, וכדין שכיר, **אוֹ שֶׁאֵין עוֹבֵר עליו מִשּׁוּם 'בַּל תָּלִין'**. ונקטה הגמרא בפשטות שסתם קבלן דינו כשכיר ועוברים עליו, והספק הוא כשעבודתו הוסיפה שבח בכלי. ומבארת הגמרא את צדדי הספק: **האם אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי** – אותו שווי שנוסף בכלי מחמת השבח שהשביחו האומן שייך לאומן עצמו, וכשישלם לו בעל הבית הרי הוא כקונה ממנו את השבח, **ונמצא שהתשלום** אינו עבור הפעולה אלא כדמי מקח, **וְאם** בעל הבית מתעכב מלשלם לו הרי מעות אלו כ**הַלְוָאָה הֵיא** אצל בעל הבית, ולא כשכר פעולה שהוא מעכב, ואינו עובר, **אוֹ שֶׁאֵין אוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי, וּשְׁכִירוּת הֵיא** זו שהוא מעכב, ועובר.

רב ששת פושט את הספק: **אָמַר לְהוּ רַב שֵׁשֶׁת**, בעל הבית **עוֹבֵר** ב'בל תלין' באיחור שכר הקבלן, לפי שאין אומן קונה בשבח כלי.

מקשה הגמרא: **וְהָתַנְיָא** בברייתא שבקבלן **אֵינוֹ עוֹבֵר**. מתרצת הגמרא: **הָתָם, מדובר שֶׁהִמְּחָהוּ אֵצֶל חֲנָנִי וְאֵצֶל שׁוּלְחָנִי**, אך לולי זאת היה עובר, ואפילו בקבלן.

הגמרא מנסה לסייע לרב ששת מברייתא: **נֵימָא מְסַיְּיעָא לֵיהּ**, שנינו בברייתא, **הַנּוֹתֵן טַלִּיתוֹ לְאוֹמָּן** שיתקן אותה, **וּנְמָרָהּ** [–גמר לתקן אותה], **וְהוֹדִיעוֹ** לבעל הטלית שהיא מוכנה, ועדיין לא בא הבעלים ליטלה, **הדין הוא שֶׁאֲפִילּוּ** ימתין בעל הטלית **מִכָּאן וְעַד עֲשָׂרָה יָמִים, אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם 'בַּל תָּלִין'**, כיון שכשהטלית בידו הרי זה כאילו קיבל משכון על שכרו, וכשיש בידו משכון אין הבעלים עובר. אך אם **נְתָנָהּ** [–החזירה] **לוֹ** אפילו **בַּחֲצִי יוֹם, מִשֶּׁשָּׁקְעָה עָלָיו הַחַמָּה, עוֹבֵר מִשּׁוּם 'בַּל תָּלִין'**. מסיימת הגמרא את ראייתה: **וְאִי אָמְרַתְּ שאוֹמָן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי, אַמַּאי** ביום שהחזירו **לו עוֹבֵר**, והרי כיון שקנה את השבח הרי המעות המעוכבות הם כהלוואה, ולא כשכירות. ומכך שעובר מוכח שאינו קונה את השבח, וכדברי רב ששת.

רב מרי מבאר את הברייתא באופן אחר, ודוחה את הראיה: **אָמַר רַב מָרֵי בְּרֵיהּ דְּרַב כַּהֲנָא**, מהברייתא אין ראיה, כי יתכן שמדובר באומן שמלאכתו היתה **בְּנַרְדָּא דְּסַרְבָּלָא** [–לסרוק בגד הנקרא סרבל], ובמלאכה זו אין שבח, אלא להיפך, הסירוק מחליש את האריג, וכיון שאין כאן שבח שיקנהו האומן, דינו כשכיר שהבעלים עוברים עליו ב'בל תלין':

מקשה הגמרא על דחייה זו: הרי **לְמַאי נִיהֲלִיהּ** – לשם מה מסר לו בעל הבית את הטלית, ודאי כדי **לְרַכּוּבֵי** – לרכבה, וכיון

המשך בעמוד צד

שרצונו בכך **הַיְינוּ שָׁבָחֵיהּ** – זה השבח שיש לו בסרבל, ואם אומן קונה בשבח כלי לא היה בעל הבית עובר בבל תלין, וכיון שאמרה הברייתא שעובר, מוכח כרב ששת שאין אומן קונה בשבח כלי. משיבה הגמרא: **לֹא צְרִיכָא** – אין כוונתו של רב מרי לומר שאין שבח במלאכתו, אלא שהברייתא לא עוסקת כלל בקבלן, אלא בפועל שכיר, ומדובר **דְּקָא אַגְּרֵיהּ מִינֵּיהּ לְבַטּוּשֵׁי** – ששכרו לדרוך על גבי האריג, שהיו דורכים עליו בעת הכנתו לשימוש בתוך כלי עם מים ואדמה מסוג שמועיל לפעולה זו, ורצו בזה לעשות את האריג עבה, ושכרו אינו כקבלן לפי השבח, אלא לפי פעולותיו ואף אם אין בהם שבח, כל **בַּטְּשָׁא וּבַטְּשָׁא** שיעשה תהא **בְּמָעֲתָא** – במעה אחת, ולכן דינו ככל שכיר שעוברים עליו, ואין ראיה לדברי רב ששת שאף בקבלן עוברים:

שנינו במשנה: שָׂכִיר הטוען שבעל הבית לא שילם את שכרו ובעל הבית טוען ששילם, אם טען זאת בְּזַמָּנוֹ, דהיינו שעדיין לא עבר זמן תשלום השכר, נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל וְכוּ' שכרו מבעל הבית:

הגמרא דנה בטעם הדין. מבררת הגמרא: שָׂכִיר, אַמַּאי תַּקִּינוּ לֵיהּ רַבָּנָן לְמִשְׁתְּבַע וְשָׁקִיל – מדוע חכמים תיקנו שהשכיר ישבע ויטול את שכרו, הרי על בעל הבית להישבע שאינו חייב. מיישבת הגמרא: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת שָׁנוּ כָּאן, שחיוב השבועה של השכיר הוא מן ההלכות שנאמרו במסכת שבועות (מד:), שיש אופנים שתיקנו חכמים שיהיה התובע נשבע ונוטל.

מקשה הגמרא: שמואל נקט בלשונו שהן 'הלכות גדולות', וקשה, הֲנֵי הִלְכָתָא נִינְהוּ האם שבועת השכיר ושבועות שאר אלו הנשבעים ונוטלים ששנינו שם, הן הלכה למשה מסיני, הרי הֲנֵי – אלו תַּקָּנוֹת חכמים נִינְהוּ – הן, וכמו שמבואר שם. הגמרא מביאה את דברי שמואל בנוסח אחר: אֶלָּא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, תַּקָּנוֹת גְּדוֹלוֹת וחשובות שָׁנוּ כָּאן חכמים שנשבעים ונוטלים, שניתקנו מפני שיש צורך גדול לתקנן.

מקשה הגמרא: מדברי רב יהודה שאמר 'גְּדוֹלוֹת', מִכְּלָל דְּאִיכָּא – משמע ששאר התקנות שתקנו חכמים הן קְטַנּוֹת, ואינו כן שהרי יש עוד תקנות שניתקנו מפני צורך גדול. הגמרא מביאה את דברי שמואל בנוסח אחר: אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן, כך אָמַר שְׁמוּאֵל, תַּקָּנוֹת קְבוּעוֹת שָׁנוּ כָּאן – תקנות אלו, אף שנעקר בהן דבר מן התורה, שמן התורה כל הנשבעים נשבעים בכדי שלא לשלם וכאן השכיר נשבע בכדי ליטול, אף על פי כן ראוי לעשותן קבע.

הגמרא מבארת את התקנה שתקנו בשכיר: מעיקר הדין שְׁבוּעָה דְּבַעַל הַבַּיִת הִיא, שישבע ויפטר, שכך הוא דין התורה שהנתבע נשבע ונפטר, וַעֲקָרוּהָ רַבָּנָן לִשְׁבוּעָה דְּבַעַל הַבַּיִת – וחכמים עקרו את השבועה מבעל הבית ואמרו שלא ישבע, וְשַׁרְיוּהָ – והטילוה אַשָּׂכִיר – על השכיר, שישבע ויטול, והטעם לכך הוא מִשּׁוּם כְּדֵי חַיָּיו דְּשָׂכִיר – שכיון שלשכיר דרוש את השכר כדי לחיות, חסו עליו חכמים ונתנו לו את הזכות להישבע וליטול.

מקשה הגמרא: וּמִשּׁוּם כְּדֵי חַיָּיו דְּשָׂכִיר מַפְקַדְנָא לֵיהּ – מפסידים אנו לְבַעַל הַבַּיִת שלא יוכל להישבע ולהיפטר. מתרצת הגמרא: התקנה שהשכיר נשבע ונוטל איננה הפסד לבעל הבית, מפני שמַּעַל הַבַּיִת נוּפְיֵהּ נָיְחָא לֵיהּ – הבעל הבית עצמו נוח לו דְּמִשְׁתְּבַע – שישבע שָׂכִיר וְשָׁקִיל – ויטול, כִּי הֵיכִי דְּלִיתַּנְּרוּ לֵיהּ פּוֹעֲלִים – כדי שהפועלים ירצו להשכיר את עצמם אליו, שהוא ירא שאם יהיה הדין שבעת שיבואו לתובעו על התשלום יהא הוא נשבע ונפטר, שוב לא ירצו הפועלים להשכיר עצמם לעבוד אצלו, מפני שיחששו שלא ישלם להם את שכרם וכשיבואו לתבעו ישבע ויפטר, לכן אף הוא חפץ שהבירור על ידי השבועה יעשה על ידי השכיר.

מקשה הגמרא: כשם שלבעל הבית נוח שהשכיר ישבע כדי שלא ימנעו פועלים מלעבוד אצלו, כך שָׂכִיר נוּפְיֵהּ נָיְחָא לֵיהּ – השכיר עצמו נוח לו דְּמִשְׁתְּבַע בַּעַל הַבַּיִת וְיִפְקַע – שישבע בעל הבית ויפטר, אף שעל ידי כך הוא יפסיד את שכרו, כִּי הֵיכִי דְּלִיתַּנְּרוּהוּ – כדי שישכרו אותו לעבוד, שאם הדין יהיה שהוא נשבע ונוטל, שוב בעל הבית לא ישכור אותו לעבוד אצלו, כיון שיחשוש שלאחר שיקבל השכיר את שכרו יתבענו שוב, וישבע, ויטול שכר פעם נוספת. מתרצת הגמרא: אין השכיר חושש שמתוך שיחשדו בו שידרוש את שכרו פעמיים שוב לא ישכרוהו, מפני שבַּעַל הַבַּיִת עַל כָּרְחֵיהּ אָנֵי – בעל כרחו ישכור פועלים בשעה שהוא נצרך להם, גם אם הוא חושש שיתבעו את שכרם פעמיים.

מקשה הגמרא: אם כן, גם בעל הבית אינו חושש שאם יהיה דינו להשבע ולהפטר שוב לא ירצו הפועלים להשכיר עצמם לעבוד אצלו, שהרי שָׂכִיר נַמִּי בְּעַל כָּרְחֵיהּ אִיתְּנֵר – גם השכיר נשכר הוא בעל כרחו, כיון שהוא צריך את שכרו למזונותיו, ולכן ישכיר עצמו גם לבעל הבית החשוד לומר שנתן את השכר אף שלא נתן, ואם כן חוזרת הקושיא, מדוע עקרו חכמים את השבועה מבעל הבית ונתנוה לשוכר.

מאחר שנדחה הטעם הראשון שהיפוך השבועה הוא משום צורך חייו של השכיר, מביאה הגמרא טעם אחר: אֶלָּא טעם אחר יש למה השכיר נשבע ונוטל ואין בעל הבית נשבע ונפטר, שבַּעַל הַבַּיִת טָרוּד בְּפוֹעֲלִים הוּא, שכיון שעליו לתת שכר לכמה פועלים, על כן יתכן שאף אם לאחד מהם עדיין לא נתן בכל זאת סבור הוא שנתן לו.

מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן שבעל הבית טרוד בפועליו ואינו נאמן לומר שנתן את השכר, נֵיתַב לֵיהּ שישלם לשכיר בְּלֹא שְׁבוּעָה, כיון שהשכיר זוכר טוב יותר מבעל הבית. מתרצת הגמרא: אכן לא היה צריך השכיר להשבע, ולא נתקנה השבועה אלא כְּדֵי לְהָפֵיס דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, שכיון שבעל הבית טוען ברי וסבור שפרע את שכר השכיר, על כן אמרו חכמים שלא יטול השכיר אלא אם כן נשבע, כדי להפיס דעתו.

מקשה הגמרא: וְנֵיתַב לֵיהּ בְּעֵדִים – היה לחכמים לתקן שכל שוכרי הפועלים יצטרכו לתת את השכר בעדים, וכך לא יהיו ספיקות האם פרע או לא, ואם יטען בעל הבית שפרע בלא עדים, לא יהיה נאמן, ויטול השכיר בלא שבועה. מתרצת הגמרא: לא רצו לתקן שיהיה צריך לתת את שכר הפועלים בעדים, כיון שטְּרִיחָא לְהוּ מִילְתָא – טורח הוא לבעלים דבר זה, כיון שיצטרך תמיד לחזר אחר עדים בכדי לשלם לפועליו.

מקשה הגמרא: וְנֵיתַב לֵיהּ מֵעִיקָּרָא – היה לחכמים לתקן שיתן לו את שכרו בתחילת היום קודם תחילת העבודה, ואם יאמר השכיר בערב שלא קיבל את שכרו, לא יהיה נאמן. מתרצת הגמרא: לא רצו חכמים לתקן כן, לפי שמִּשְׁנֵיהֶם [–בעל הבית והשכיר] רוֹצִים בְּהַקָּפָה – שהתשלום יהיה לאחר גמר העבודה, שבעל הבית אינו מעונין לתת בתחילת היום כיון שפעמים שאין אז בידו מעות, והשכיר אינו רוצה לקבל את שכרו בתחילת היום כיון שחושש שמא יאבד את המעות.

מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן, שמה שנטלו את השבועה מבעל הבית ואמרו שהשכיר ישבע ויטול הוא משום שבעל הבית טרוד בפועליו, אֲפִילּוּ קָצִין נַמִּי – גם באופן שהוויכוח בין בעל הבית לשכיר הוא לענין כמה קצץ לו בשכרו, ישבע השכיר ויטול מפני שבעל הבית טרוד בפועליו, אַלְמָה – מדוע תַּנְיָא בברייתא, שאם יש ויכוח בין האומן לבעל הבית, אוּמָּן אוֹמֵר שָׁתַּיִם קָצַצְתָּ לִי – התחייבת לי שני סלעים עבור עבודתי, וְהִלָּה [–בעל הבית] אוֹמֵר, לֹא קָצַצְתִּי לְךָ אֶלָּא אַחַת, הדין הוא, שהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה, ולכך על האומן להביא עדים שבעל הבית קצץ לו שתים בשכרו, כיון שהוא בא להוציא מידי בעל הבית שמוחזק בממון. הרי מוכח שלענין קציצה אין השכיר נאמן בשבועה, ועליו להוכיח כדבריו בעדים, ואף שבעל הבית טרוד בפועליו ועשוי לטעות בכך.

מתרצת הגמרא: קְצִיצָה וַדַּאי מִידְּכַר דְּכִירֵי לֵיהּ אִינָשֵׁי – האדם ודאי זוכר כמה הוא קצץ, ואין בעל הבית טועה בכך, ולכן דין תביעת ממון זו ככל תביעות ממון, שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן שמפני שבעל הבית טרוד ושוכח תיקנו שהשכיר ישבע ויטול, היה לחכמים לתקן שהשכיר ישבע ויטול אֲפִילּוּ עָבַר זְמַנּוֹ נַמִּי – גם באופן שתבע את בעל הבית לאחר שעבר הזמן שעליו לשלם לו, אַלְמָה תְּנַן – מדוע שנינו במשנתינו (לעיל קיא.) שאם עָבַר זְמַנּוֹ – שאם תבע את בעל הבית לאחר שכבר עבר הזמן שעליו לשלם בו, אֵינוֹ נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל, משום שחֲזָקָה שאֵין בַּעַל הַבַּיִת משהה את התשלום לשכיר ועוֹבֵר בכך מִשּׁוּם 'עַל תָּלִין', וְקשה הָא – הרי אָמְרַתְּ שבַּעַל הַבַּיִת טָרוּד בְּפוֹעֲלָיו הוּא, וכיון שבזמנו הוא היה טרוד ושכח שלא פרע, אף שעבר הזמן שוב אינו זוכר, ומדוע אינו נשבע ונוטל גם בתבעו אחר זמנו.

מתרצת הגמרא: הֲנֵי מִילֵּי – כל מה שבעל הבית טרוד בפועליו, זהו מַקַּמֵּיהּ דְּלִיטְמְטֵיהּ זְמַן חִיּוּבֵיהּ – לפני שיבוא זמן החיוב